ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଉପନିଷଦ

(ଉପନିଷତ୍)

Upanishad / उपनिषत्

୧୦୮ ଉପନିଷଦ (ଭାଗ – ୪)

108 Upanishad (Vol – 4)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

ବେଦ ଉପନିଷଦ

ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକ 'ବେଦ ଯୁଗ'ର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ 'ଷଦ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଅଛି, ଷଦ ଅର୍ଥାତ 'ବସିବା', ଏଥିରେ ପୂର୍ବରେ 'ଉପ' ଓ 'ନି' କୁ ଯୋଡା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ 'ଉପ' ର ଅର୍ଥ ପାଖରେ , 'ନି' ର ଅର୍ଥ ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ତେଣୁ ଉପ-ନି-ଷଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବା, ଅର୍ଥାତ ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ବେଦର ଶେଷ ଭାଗ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା । **ଉପନିଷଦ**କୁ ବେଦର **ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର** ବା ଅଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକ ବେଦର ଅନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ '**ବେଦାନ୍ତ**' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ '**ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା**' ଓ '**ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା**' ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହାକୁ ଅନେକ ଗବେଷକ ବା ପଣ୍ଡିତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଅନେକ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥା – 'ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହାକୁ 'ଆତ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' କହିଛନ୍ତି, 'ମାକ୍ସ ମୁଲ୍ଲେର୍' ଓ 'ପାଉଲ୍ ଦେଉସାନ୍' ଏହାକୁ 'ଗୁପ୍ତ ଶିକ୍ଷା', ଓ 'ପାଟ୍ରିକ୍ ଓଲିଭେଲ୍ଲେ' 'ଲୁକ୍କାୟିତ ଅର୍ଥ', ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଠିକ ରହୁଥିଲା, ସେଇମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପନିଷଦ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ "**ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା**" କୁହାଯାଏ ।

ଇତିହାସକାର ଓ ଗବେଷକ ମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦରେ ସମୁଦାୟ **୧୦୮**ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଏହିସବୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦ ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନୁସାରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭକ୍ତିକରଣର ପଦ୍ଧତି ଗୁଡିକ ହେଲେ - **ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ**, ଓ **ଯୋଗ** । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦର ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକ ଅଛି । (ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲରେ ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ ପାଇ ପାରିବେ)

ଏସବୁ ଉପନିଷଦ ଭିତରୁ **ଦଶୋପନିଷଦ,** ଅର୍ଥାତ ୧୦ଟି ଉପନିଷଦକୁ 'ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ' ଭାବରେ ମାନନ୍ତି, ଏଥିରେ, ପରେ ଆଉ ୩ଟି ଉପନିଷଦ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ୧୩ଟି କରିଦିଆଗଲା । ତେଣୁ **୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ**, ସେଗୁଡିକ ହେଲେ - (ଦଶୋପନିଷଦ) - ଈଶ, କେନ, କଠ, ପ୍ରଶ୍ନ, ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଐତରେୟ, ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଓ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, (ଅତିରିକ୍ତ) - କୌଷୀତକି, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଓ ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ।

ବେଦ - ଉପନିଷଦ ସଂଗଠନ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଋଗ୍ବେଦ	୧୦	ଐତରେୟ, କୌଷୀତକି	ଆତ୍ମବୋଧ, ମୁଦ୍ଗଲ	ନିର୍ବାଣ	ତ୍ରିପୁରା, ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବହ୍ବୃଚ,	-	ଅକ୍ଷମାଳିକା	ନାଦବିନ୍ଦୁ
ସାମବେଦ	୧୬	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ, କେନ	ବଜ୍ରସୂଚୀ, ମହା, ସାବିତ୍ରୀ,	ଆରୁଣେୟ, ମୈତ୍ରେୟ, ସଂନ୍ୟାସ, କୁଣ୍ଡିକା	-	ବାସୁଦେବ, ଅବ୍ୟକ୍ତ	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲ, ଜବାଲି	ଯୋଗଚୂଡାମଣି, ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	୩୨	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ବେତାଶ୍ବତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ,	ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍କନ୍ଦ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି	ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି	ସରସ୍ବତୀ ରହସ୍ୟ	ନାରାୟଣ, କଳି ସନ୍ତରଣ	କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ବ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	୧୮	ଈଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ, ମୁକ୍ତିକା	ଜାବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାଟ୍-ୟାୟନୀୟ,	-	ତାରସାର	-	ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖି-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	୩୨	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ,	ଆତ୍ମା, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର	ଆଶ୍ରମ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରଂବ୍ରହ୍ମ,	ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ	ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ-ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼	ଅଥର୍ବସିରସ୍, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଲ, ଶରଭ, ଭସ୍ମଜାବାଲ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବ ଶୀର୍ଷ	ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ
ସର୍ବମୋଟ	୧୦୮	୧୩	୨୧	୧୯	୮	୧୪	୧୩	୨୦

ପ୍ରୀୟ ପାଠକ,

ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ତୃଟିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ ଅଟେ । ଏହି ଉପନିଷଦ ସଂସ୍କରଣରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ" ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ସମସ୍ତ ସାବଧାନ, ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ଓଡିଆରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ତୃଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ସୁ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ, ତଥା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧
ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ
ସଂପାଦକ
ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା

ବୈଷ୍ଣବ ଉପନିଷଦ

(Vaishnava Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ବାସୁଦେବ ଉପନିଷଦ

(Basudevopanisat / Basudeva Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ସମ୍ପାଦିକା - "ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି"

ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଓଡିଶା

mohapatrasasmita89@yahoo.in

ବାସୁଦେବୋପନିଷତ୍ / ବାସୁଦେବ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ବାସୁଦେବୋପନିଷତ୍ ।।

ୟତ୍ସର୍ବହୃଦୟାଗାରଂ ୟତ୍ର ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ବସ୍ତୁତୋ ୟନ୍ନିରାଧାରଂ ବାସୁଦେବପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

(ଊର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରବିଧିଜିଜ୍ଞାସା)
ଓଁ ନମସ୍କୃତ୍ୟ ଭଗବାନ୍ନାରଦଃ ସର୍ବେଶ୍ୱରଂ ବାସୁଦେବଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ
ଅଧୀହି ଭଗବନ୍ନୂର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରବିଧିଂ ଦ୍ରବ୍ୟମନ୍ତ୍ରସ୍ଥାନାଦିସହିତଂ ମେ ବ୍ରୂହୀତି ।

(ଗୋପୀଚନ୍ଦନସ୍ୱରୂପମ୍)
ତଂ ହୋବାଚ ଭଗବାନ୍-ବାସୁଦେବୋ ବୈକୁଣ୍ଠସ୍ଥାନାଦୁତ୍ପନ୍ନଂ ମମ ପ୍ରୀତିକରଂ
ମଦ୍-ଭକ୍ତୈର୍ବ୍ରହ୍ମାଦିଭିର୍ଧାରିତଂ ବିଷ୍ଣୁଚନ୍ଦନଂ ମମାଙ୍ଗେ ପ୍ରତିଦିନମାଲିପ୍ତଂ ଗୋପୀଭିଃ
ପ୍ରକ୍ଷାଲନାଦ୍ଗୋପୀଚନ୍ଦନମାଖ୍ୟାତଂ ମଦଙ୍ଗଲେପନଂ ପୁଣ୍ୟଂ ଚକ୍ରତୀର୍ଥାନ୍ତଃସ୍ଥିତଂ
ଚକ୍ରସମାୟୁକ୍ତଂ ପୀତବର୍ଣ୍ଣଂ ମୁକ୍ତିସାଧନଂ ଭବତି ।

(ଗୋପୀଚନ୍ଦନୋଦ୍ଧାରଧାରଣୟୋର୍ବିଧାନମ୍)

ଅଥ ଗୋପୀଚନ୍ଦନଂ ନମସ୍କୃତ୍ୱୋଦ୍ଧୃତ୍ୟ ।

ଗୋପୀଚନ୍ଦନ ପାପଘ୍ନ ବିଷ୍ଣୁଦେହସମୁଦ୍-ଭବ ।

ଚକ୍ରାଙ୍କିତ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଧାରଣାନ୍ମୁକ୍ତିଦୋ ଭବ ।

ଇମଂ ମେ ଗଙ୍ଗେ ଇତି ଜଲମାଦାୟ ବିଷ୍ଣୋର୍ନୁକମିତି ମର୍ଦୟେତ୍ ।

ଅତୋ ଦେବା ଅବନ୍ତୁ ନ ଇତ୍ୟେତନ୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ବିଷ୍ଣୁଗାୟତ୍ର୍ୟା କେଶବାଦିନାମଭିର୍ବା ଧାରୟେତ୍ ।

(ବ୍ରହ୍ମଚାର୍ୟାଦୀନାଂ ଧାରଣାପ୍ରକାରଃ)

ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ବାନପ୍ରସ୍ଥୋ ବା ଲଲାଟହୃଦୟକଣ୍ଠବାହୂମୂଲେଷୁ

ବୈଷ୍ଣବଗାୟତ୍ର୍ୟା କୃଷ୍ଣାଦିନାମଭିର୍ବା ଧାରୟେତ୍ ।

ଇତି ତ୍ରିବାରମଭିମନ୍ତ୍ର୍ୟ ଶଙ୍ଖଚକ୍ରଗଦାପାଣେ ଦ୍ୱାରକାନିଲୟାଚ୍ୟୁତ ।

ଗୋବିନ୍ଦ ପୁଣ୍ଡରୀକାକ୍ଷ ରକ୍ଷ ମାଂ ଶରଣାଗତମ୍ ।

ଇତି ଧ୍ୟାତ୍ୱା ଗୃହସ୍ଥୋ ଲଲାଟାଦିଦ୍ୱାଦଶସ୍ଥଲେଷ୍ୱନାମିକାଙ୍ଗୁଲ୍ୟା

ବୈଷ୍ଣବଗାୟତ୍ର୍ୟା କେଶବାଦିନାମଭିର୍ବା ଧାରୟେତ୍ ।

ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଗୃହସ୍ଥୋ ବା ଲଲାଟହୃଦୟକଣ୍ଠବାହୂମୂଲେଷୁ

ବୈଷ୍ଣବଗାୟତ୍ର୍ୟା କୃଷ୍ଣାଦିନାମଭିର୍ବା ଧାରୟେତ୍ ।

ୟତିସ୍ତର୍ଜନ୍ୟା ଶିରୋଲଲାଟହୃଦୟେଷୁ ପ୍ରଣବେନୈବ ଧାରୟେତ୍ ।

(ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରସ୍ୟ ତ୍ରିମୂର୍ତ୍ୟାଦିରୂପତ୍ୱମ୍)

ବ୍ରହ୍ମାଦୟସ୍ତ୍ରୟୋ ମୂର୍ତୟସ୍ତିସ୍ରୋ ବ୍ୟାହୃତୟସ୍ତ୍ରୀଣି ଛନ୍ଦାଂସି

ତ୍ରୟୋଽଗ୍ନୟ ଇତି ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମନ୍ତସ୍ତ୍ରୟଃ କାଲାସ୍ତିସ୍ରୋଽବସ୍ଥାସ୍ତ୍ରୟ

ଆତ୍ମାନଃ ପୁଣ୍ଡ୍ରାସ୍ତ୍ରୟ ଊର୍ଧ୍ୱା ଅକାର ଉକାରୋ ମକାର ଏତେ

ପ୍ରଣବମୟୋର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରାସ୍ତଦାତ୍ମା ସଦେତଦୋମିତି । ତାନେକଧା ସମଭବତ୍ ।

ଊର୍ଧ୍ୱମୁନ୍ନମୟତ ଇତ୍ୟୋଂକାରାଧିକାରୀ । ତସ୍ମାଦୂର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ଧାରୟେତ୍ ।

ପରମହଂସୋ ଲଲାଟେ ପ୍ରଣବେନୈକମୂର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ବା ଧାରୟେତ୍ ।

(ବାସୁଦେବଧ୍ୟାନପ୍ରକାରଃ)

ତତ୍ତ୍ୱପ୍ରଦୀପପ୍ରକାଶଂ ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ପଶ୍ୟନ୍ୟୋଗୀ ମତ୍ସାୟୁଜ୍ୟମବାପ୍ନୋତି ।

ଅଥବା ନ୍ୟସ୍ତହୃଦୟପୁଣ୍ଡ୍ରମଧ୍ୟେ ବା ।

ହୃଦୟକମଲମଧ୍ୟେ ବା ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ବହ୍ନିଶିଖା ଅଣୀୟୋର୍ଧ୍ୱା ବ୍ୟବସ୍ଥିତା ।

ନୀଲତୋୟଦମଧ୍ୟସ୍ଥାଦ୍ୱିଦ୍ୟୁଲ୍ଲେଖେବ ଭାସ୍ୱରା ।

ନୀବାରଶୂକବତ୍ତନ୍ୱୀ ବିଦ୍ୟୁଲ୍ଲେଖେବ ଭାସ୍ୱରା ।

ତସ୍ୟାଃ ଶିଖାୟା ମଧ୍ୟେ ପରମାତ୍ମା ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଇତି ।

ଅତଃ ପୁଣ୍ଡ୍ରସ୍ଥଂ ହୃଦୟପୁଣ୍ଡରୀକେଷୁ ତମଭ୍ୟସେତ୍ ।

କ୍ରମାଦେବଂ ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଭାବୟେନ୍ମାଂ ପରଂ ହରିମ୍ ।

ଏକାଗ୍ରମନସା ୟୋ ମାଂ ଧ୍ୟାୟତେ ହରିମବ୍ୟୟମ୍ ।

ହୃତ୍ପଙ୍କଜେ ଚ ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ସ ମୁକ୍ତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।

ମଦ୍ରୂପମଦ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ଆଦିମଧ୍ୟାନ୍ତବର୍ଜିତମ୍ । ସ୍ୱପ୍ରଭଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଂ ଭକ୍ତ୍ୟା ଜାନାତି ଚାବ୍ୟୟମ୍ ।

(ବାସୁଦେବସ୍ୟ ସର୍ବାତ୍ମତ୍ୱମ୍)

ଏକୋ ବିଷ୍ଣୁରନେକେଷୁ ଜଙ୍ଗମସ୍ଥାବରେଷୁ ଚ । ଅନୁସ୍ୟୂତୋ ବସତ୍ୟାତ୍ମା ଭୂତେଷ୍ୱହମବସ୍ଥିତଃ ।

ତୈଲଂ ତିଲେଷୁ କାଷ୍ଠେଷୁ ବହ୍ନିଃ କ୍ଷୀରେ ଘୃତଂ ୟଥା ।

ଗନ୍ଧଃ ପୁଷ୍ପେଷୁ ଭୂତେଷୁ ତଥାତ୍ମାଽବସ୍ଥିତୋ ହ୍ୟହମ୍ ।

(ବାସୁଦେବଧ୍ୟାନସ୍ଥାନେଷୁ ଗୋପୀଚନ୍ଦନଧାରଣମ୍)

ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରେ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ହୃଦୟେ ଚିଦ୍ରବିଂ ହରିମ୍ ।

ଗୋପୀଚନ୍ଦନମାଲିପ୍ୟ ତତ୍ର ଧ୍ୟାତ୍ୱାପ୍ନୁୟାତ୍ପରମ୍ ।

ଉର୍ଧ୍ୱଦଣ୍ଡୋର୍ଧ୍ୱରେତାଶ୍ଚ ଉର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରୋର୍ଧ୍ୱୟୋଗବାନ୍ ।

ଉର୍ଧ୍ୱଂ ପଦମବାପ୍ନୋତି ୟତିରୂର୍ଧ୍ୱଚତୁଷ୍କବାନ୍ ।

ଇତ୍ୟେତନ୍ନିଶ୍ଚିତଂ ଜ୍ଞାନଂ ମଦ୍-ଭକ୍ତ୍ୟା ସିଧ୍ୟତି ସ୍ୱୟମ୍ ।

ନିତ୍ୟମେକାଗ୍ରଭକ୍ତିଃ ସ୍ୟାଦ୍ଗୋପୀଚନ୍ଦନଧାରଣାତ୍ ।

Not For Commercial Use

(ଗୋପୀଚନ୍ଦନଭସ୍ମନୋର୍ଧାରଣବିଧିଃ)
ବ୍ରାହ୍ମଣାନାଂ ତୁ ସର୍ବେଷାଂ ବୈଦିକାନାମନୁତ୍ତମମ୍ ।
ଗୋପୀଚନ୍ଦନବାରିଭ୍ୟାମୂର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ବିଧୀୟତେ ।
ଯୋ ଗୋପୀଚନ୍ଦନାଭାବେ ତୁଲସୀମୂଲମୃତ୍ତିକାମ୍ ।
ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ଧାରୟେନ୍ନିତ୍ୟମପରୋକ୍ଷାତ୍ମସିଦ୍ଧୟେ ।
ଅତିରାତ୍ରାଗ୍ନିହୋତ୍ରଭସ୍ମନାଗ୍ନେର୍ଭସିତମିଦଂ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ରୀଣି
ପଦେତି ମନ୍ତ୍ରୈର୍ବୈଷ୍ଣବଗାୟତ୍ର୍ୟା ପ୍ରଣବେନୋଦ୍ଧୂଳନଂ କୁର୍ୟାତ୍ ।
ଏବଂ ବିଧିନା ଗୋପୀଚନ୍ଦନଂ ଚ ଧାରୟେତ୍ ।
ୟସ୍ତ୍ୱଧୀତେ ବା ସ ସର୍ବପାତକେଭ୍ୟଃ ପୂତୋ ଭବତି ।
ପାପବୁଦ୍ଧିସ୍ତସ୍ୟ ନ ଜାୟତେ ସ ସର୍ବେଷୁ ତୀର୍ଥେଷୁ ସ୍ନାତୋ ଭବତି ।
ସ ସର୍ବୈର୍ୟଜ୍ଞୈର୍ୟାଜିତୋ ଭବତି । ସ ସର୍ବୈର୍ଦେବୈଃ ପୂଜ୍ୟୋ ଭବତି ।
ଶ୍ରୀମନ୍ନାରାୟଣେ ମୟ୍ୟଚଞ୍ଚଲା ଭକ୍ତିଶ୍ଚ ଭବତି ।
ସ ସମ୍ୟଗ୍ ଜ୍ଞାନଂ ଚ ଲବ୍ଧ୍ୱା ବିଷ୍ଣୁସାୟୁଜ୍ୟମବାପ୍ନୋତି ।
ନ ଚ ପୁନରାବର୍ତତେ ନ ଚ ପୁନରାବର୍ତତେ ଇତ୍ୟାହ ଭଗବାନ୍-ବାସୁଦେବଃ ।
ୟସ୍ତ୍ୱେତଦ୍ୱାଽଧୀତେ ସୋଽପ୍ୟେବମେବ ଭବତୀତ୍ୟୋଂ ସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ବାସୁଦେବୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use